

UJ KELET

ZSIDÓ-POLITIKAI-NAPILAP

ELŐFIZETÉSI ARAK

Romániában
Egész évre — 620
Félévre — 320
Negyedévre — 170
Egy hónapra — 60
Egy szám ára pályaud-
varon és vidéken is 3 lej
Bukarestben — 3.50
Csehszlovákiában
Egy hónapra — 25 ck
Egy szám — 1.50 ck

Cluj-Kolozsvár — VI. évfolyam, 196. szám

Igazgató: SZÉKELY BÉLA

5684. Chesvan 13 — 1923 október 23 Kedd

A széthulló Németország

Poincaré álma közeledik a beteljesüléshez. Az egységes német birodalom épülete irtózatosszerűen recsenések közepette összeomlóban van és a nagy Németország helyén nemsokára több, egymással veszekedő, egymásra féltékenykedő kis Németország fogja nyugtalanítani Európát. Ha rövidesen nem támad új Bismarckja a német népeknek, aki az öreg törzs széthajló ágait vaskezekkel összemarkolná, ha valami csodálatos erő még az utolsó pillanatban meg nem zabolazza a szeparatista örületet, úgy Németország menthetetlenül elveszett és a német-ség megszűnt döntő és cselekvő tényezője lenni Európának. Hogy vajon haszon járul ebből Európára és főként a győztes antantra, vagy pótolhatatlan veszteség, ezt ma még korai volna megállapítani, mert a nagy vita még tart Lloyd George és Poincaré között. Poincaré keményen elutasította a nála megjelent német ügyvivőt és kijelentette, hogy kikerülhetetlenül ragaszkodik a jóvátételi szállítások azonnali megkezdéséhez. Viszont Lloyd George ugyanazon a napon beszédet tartott Chicágóban, melyben ismételt hangsúlyozta, hogy ha a franciák tovább folytatják ezt a politikát, akkor a Ruhr-megszállástól számított három éven belül Franciaország és Belgium még a felét sem fogják megkaphatni követeléseiknek. Végeredményben oda fognak fejlődni a dolgok, hogy a jóvátétel behajtásáról szó sem lehet és el fog jönni a kikerülhetetlen forradalom, amely könnyen lángba boríthatja egész Európát. Ezt mondotta Lloyd George, akinek nem egy próféciás kijelentése ment már teljességbe. Ez a jóslás épenséggel idő előtt valósult meg, mert mára már egész Németország a forradalom és testvérharc emésztő lázában ég.

Németországban, ha egyáltalán képet lehet alkotni róla, ma a következő a helyzet: Párizson talán meg van még az egységes német köztársaság, melynek feje Ebert és kancellárja Stresemann. Ez a köztársaság, bár jelenleg tiszta polgári kormány vezetése alatt áll, a szocialista munkásság akaratán épült fel. Ma azonban a köztársaság már csak a weimari alkotmányban létezik, mert a berlini rezsimet híromlétől is szorongatja az elmerülés veszélye. A Rajna-vidéken francia és belga asszisztencia mellett tegnap kikiáltották a független rajnai köztársaságot, amely mitsem akar tudni a birodalmi kormányról. Több mint egy esztendeje, amióta a franciák újabb német területeket szállítottak meg, kísért a rajnai köztársaság megalakításának veszedelem. Nem a berlini kormányok erején mulott, hogy eddig halasztódott a puccs keresztülvitele, inkább a francia politika tétováján, amely az angolok hozzájárulása nélkül nem merne eddig leszakítani Németország testéről ezt a területet. Anglia ugyanis a maga jólfelfogott hatalmi érdekében semmi szin alatt sem járul hozzá Franciaország ily módon való területi gyarapodásához. Mi mást jelent a francia szuronyok védelme alatt megvalósuló rajnai köztársaság, mint a francia imperialista szféra újabb térhódítását. Még nem érkezett hír róla, milyen fogadtatásra talált Londonban a rajnai puccs híre, de valószínűnek tartjuk, hogy kiinduló pontja lesz egy következményeiben beláthatatlan konfliktusnak Anglia és Franciaország között.

A Rajna-vidék azonban csak az egyik és kisebbik gondja a Stresemann-kormányának. Vannak nagyobbak is. Itt van Bajorország és Szászország, amely mint két ellentétes pólus készül összecsapni Berlin fölött és akármelyik győz, Berlin elveszett. Stresemann csak nemrég küldte ki Losowot és Müllert, ezt a két tábornokot a birodalmi egység és a köztársasági államforma védelmére, az egyiket Münchenben, ahol a Ruhr-ellenállás beszüntetése

óta elementáris erővel szakadtak fel a birodalomtól való elszakadási törekvések, a másikat pedig Drezdába, ahol az ellenkező véletel veszélyeztette a demokratikus köztársaság épségét. Egyik tábornok sem felelt meg a reá bízott feladatnak, egyik sem volt hűséges öre a köztársaságnak és mind a kettő méltatlanul sáfárkodott a reá bízott hatalommal. Müller véres kommunista üldözéseket rendezett Drezdában és az ostromállapot védelme alatt igyekezett letiporni a demokráciát, Lossow viszont, ma még nem tudni szándékosan vagy gyöngeségből, hajszályival sem szorította vissza Münchenben a szeparatista és királypárti mozgalmat. Stresemann látva, hogy rossz kecskére bízta a köztársasági káposzta őrzését, hosszas töprengés és megfontolás után visszahívta a két tábornokot. Am amitől tartottak, bekövetkezett. A bajor kormány Losow tábornok visszahívása miatt nyíltan szembe helyezkedett Berlinnel és megüzente neki a

harcot. Stresemann ugyan elküldötte békeköveteit Münchenbe, hogy az utolsó pillanatban megakadályozza a feltarthatatlan előretörő testvérharcot, de ő maga is nagyon pesszimistikusan ítéli meg a helyzetet. A nyomor kiélezte az osztályellentéteket, a politikai káosz lángalobbantotta a partikuláris törekvéseket és nincs sehol egy erős kéz, egy megváltó gondolat, amely felnyitná a vérbenforgó szemeket és megmutatná nekik a közös veszedelmet, amely fekete szárnyaival már ott lebeg az egész német nép felett.

Párisban ezalatt elégedetten dörszölök kezüket a kéréllhetetlenség politikájának apostolai. Azt hiszik, jól végezték munkájukat, im készen áll a nagy mű: Németország darabokban és romokban hever. Nekünk pedig újra eszünkbe jut Lloyd George profétás intelme, hogy el fog jönni a kikerülhetetlen forradalom, amely könnyen lángba boríthatja egész Európát. A forradalom itt van, a küszöb előtt áll és lángjai már perzselik az európai népek békéjét. Viharos napok virradnak Európára...

Stresemann kénytelen felvenni a harcot Bajorországgal

A bajor kormány ellenáll. Nincs elintézve a Lossow-incidens. Ebert követe Münchenben

(München, október 22. Az Uj Kelet tudósítójától.) A bajor államkormány és a német birodalmi kormány között nyílt szakításra került a sor. A bajor kormány a birodalmi kormánynak arra az intézkedésére, amellyel Lossowot elmozdította állásától, azzal felelt, hogy a tábornokot

országos parancsnokká nevezte ki.

Kahr bajor diktátor, akit a birodalmi kormány helyezett hivatalába, szintén olyan intézkedést hozott, amellyel szembe helyezkedik a berlini kormány intenciójával. A diktátor ugyanis proklamációt bocsátott ki és abban

Lossowot továbbra is felhatalmazza arra, hogy a védőrséget a bajor államra fel-
eskesse.

A proklamációban Kahr leszögezi, hogy a bajor kormány és a főállambiztosság egynek érzi magát minden németérzelmű emberrel, amikor elutasítja a berlini kormány követelését, amellyel

Lossow eltávolítását kívánja. Bajorországra az a szent kötelezettség vár, hogy a némettség megmentésére legyen. A proklamáció ezekkel a szavakkal végzi:

„Bajorok és németek maradjatok hűvek a feladatokhoz és szerezzétek vissza a hazának a szabadságot.”

Berlinben a Lossow-konfliktus miatt nagy a kavargás. Ebert köztársasági elnök a konfliktus elhárítása végett

közveitőt küldött Münchenbe,

hogy az ott megbeszélje a müncheni kormányral a megegyezés lehetőségét. Lossow utódjául Kress tábornokot nevezték ki.

A berlini kormány már értesült róla, hogy a müncheni kormány Lossowot Bajorország katonai főparancsnokává nevezte ki. A birodalmi kormány

súlyosan elítéli ezt a lépést, amelyet a birodalmi alkotmány megszegésének tart.

A német kormány hazaárulással vádolja a bajor kormányt

Berlin, október 22. A birodalmi kormány és Bajorország között a helyzet végsőkig feszült és bizonyos, hogy Stresemann

kénytelen felvenni a döntőharcot,

miután Braun miniszternek müncheni kompromisszumos ajánlata nem járt sikerrel.

Seekt tábornok hadseregőparancsnok meg-megtiltotta a bajor kormánynak, hogy Lossow tábornok helyén maradjon, mert a tábornokot kizárták a német hadsereg kötelékéből.

A birodalmi kormány felhívást intézett a néphez, amelyben a bajor kormány eljárását

hazaárulásnak minősíti és felszólítja a népet, harcoljon Németország egységéért.

Ugyancsak felhívást intézett von Kahr is, aki viszont hangsúlyozza, hogy Bajorország nem követ szeparatista célokat, hanem Németországot

meg akarja menteni a berlini nemzetel-
lenes politikától.

Attól tartanak, hogy Bajorország megkezdje előnyomulását Berlin ellen. Ezért a „Vorwärts“ és a „Vossische Zeitung“ felszólítják a kormányt, legyen előzőkeny Szászországgal szemben, amely el fogja zárni Bajorország útját Berlin felé.

München, október 22. A bajor kormány hajlandó a birodalommal támadt ellentéteket békésen elsimítani, amitől Kahr sem zárkózik el. Lossow helyett azonban nem fogadnak el más tábornokot,

mert ehhez a bajor államkormányának is beleszó-
lása van. Egyébként

Kahr elismeri a birodalmi elnök felsőbbtségét. Hivatalosan közlik, hogy ma a birodalmi védőrség bajor csapatait telesketik a bajor állam iránti hűségre.

Az éhség

A küszöbön álló katasztrófát ijesztő módon sietteti az éhség. A belső és külső ellenségekkel viaskodó birodalom egységét állandóan éhségzavargások rendítik meg. Hamburgban tegnap éhségzavargások voltak. A munkanélküliek az egész városban tüntetéseket rendeztek. A tüntetők több helyen összeütköztek a rendőrséggel, a harcokban a rendőrség emberei kénytelenek voltak gummibotokat és fegyvereket használni. Néhány ember megsebesült.

A német fővárosban a nagy kenyérhiány miatt tegnap este újabb összeütközések voltak, több péküzletet kifosztottak.

Még van remény

Berlin, okt. 22. Bajorországban nyugalom van, Knilling kijelentette, hogy a konfliktus nem befolyásolja Bajorország bizalmát a német birodalom iránt. Seekt a német hadsereg főparancsnoka a bajor divízióhoz felhívást intézett, amelyben figyelmezteti azt a birodalom iránti hűségükre és megállapítja, hogy a bajor kormány eljárása ellenkezik az alkotmánnyal. Félhivatalosan jelentik,

n!
pa
K
Maria
s november
árunkból
sárlási blokk
ljesen
n
ható,
án kisorsolt
t
pon
gletét.
észlet tart:
-ig
a v. 25.50
... 32.50
... 36.50
... 49.50
... 15.50
... 69
-ig
gőrzendők!

hogy még van remény a bajor konfliktus elsimítására.

München, okt. 22. Kahr a sajtónak adott nyilatkozatában hangsúlyozza, hogy a bajor ügy semmiféle összeköttetésben nincs a szeparatista mozgalommal, hanem a nemzetközi marxista és a német nemzeti keresztény érzés közötti harcot jelenti.

Október harmincadikán érkeznek a népszövetségi delegáció Budapestre

Berenger szenátor budapesti tanácskozásai

(Budapest, okt. 22. Az Uj Kelet tudósítójától.) A „Reggel” szerint Berenger francia szenátor, Moreau és Coulon képviselők három francia szakreferens társaságában a jóvátételi bizottság megbízásából Budapestre a magyar kölcsönügyben előre tájékoztatók. A bizottságot fontos pénzügyi kérdésekben maga Kállay informálta. Szombaton Berenger Belgrádba utazott, Moreau pedig Párisba. A lap szerint Berenger belgrádi útjának célja megteremteni a jugoszláv és magyar kormányok között a platformot, amelynek alapján a kölcsönügyben a kisanant és Magyarország között még esetleges ellentéteket kiküszöbölhetik.

A „Magyar Hírlap” viszont arról értesül, hogy Berenger szenátor a kölcsönügyben nincs hivatalos tárgyalásokkal megbízva, csupán a kisanantnak francia részről adandó kölcsönügyben tárgyal.

A „Magyar Hírlap” beavatott helyről arról értesül, hogy az ígért népszövetségi delegáció Trumont főtábornok vezetésével október 30-án megérkezik. A bizottság, amely a kormánnyal közreműködve főbb vonalakban megállapítja a szanalást, hét-nyolc tagból fog állani, közöttük lesz Bouniols, a népszövetségbe delegált jóvátételi bizottsági tag.

Betiltották a fajvédők szolnoki népgyűlését

Budapest, október 22. A fajvédők mára Szolnokon népgyűlést hívtak össze. A kormány az egybehívott népgyűlést megtartását betiltotta azzal az indoklással, hogy azt az ébredők akarják rendezni, akik viszont nem tarthatnak politikai összejövetelt. A betiltó végzés után Gömbös nyomban felkereste a belügyminisztert, akit a rendelkezés visszavonását kérte. A belügyminiszter kijelentette, semmi körülmények között nem engedélyezheti a népgyűlést, mert az nem politikai csoport, hanem társadalmi egyesület, az Ébredők hívták össze. A Fajvédők ma Kistelekre kísérték Eckard Tibort, aki ott megtartja beszámolóját. Vele ment Gömbös, Ulain, Zsillinszky és Zsirkai, akik szintén beszélni fognak. A fajvédők képviselői tagjai november 11-ikére Szolnokra ismét népgyűlést hívnak össze.

Egy zsidósors

Regény. Dán nyelven írta Méir Aar'on Goldschmid.

— No asszony, — mondotta, — ugyan csak jó vásárt csináltam. Ez a gyűrű ezer aranynál is többet ér.

Gondosan megszártgatta.

— Asszony! — kiáltott föl újra, — ennek a gyűrűnek százezer aranynál is nagyobb értéke van!

Végül pedig ezt mondta: Asszony: egy egész királyságért sem lehetne ilyen gyűrűt venni!

A barátok eljöttek és mikor József megmutatta nekik a talált kincset, mindannyian szerencsét kívántak neki és dicsérték istent, aki a jámborságot ingyen megjutalmazta.

Abban az időben éppen egy királyfi házasodott a szomszéd országból és a menyasszony részére mindenütt ékszereket és drágaköveket kerestek. József elment a királyfihoz, megmutatta neki a gyűrűt, a királyfinak megtetszett, egy óriási pénzösszeget mindjárt ki is fizetett érte és azonkívül évi járadékot adott neki. Ettől a naptól kezdve tudott csak József igazán és zive szerint sabeszt tartani, barátokat és szegényeket asztalához hívni és ha ott ült vendégei körében, sohasem mulasztotta el, hogy a gyűrű történetét elmondja. — Egyik estére többek között egy idegen, szegényes külsejű, félkezű embert is vendégül látott és újra elmesélte a hal történetét. Mikor azonban végére ért, a szegény idegen sirva fakadt és úgy mondta: „Szent isten! hát mégis csak beteljesedett a jóslatod.” Mind-

Megnyílt a nemzetközi vámügyi konferencia

A konferencia egyszerűsíteni akarja az összes vámügyeket. Az értekezlet első napja

(Genf, október 22. Az Uj Kelet tudósítójától.) A Genfben üléselő nemzetközi vámügyi konferencián Buxton lord Délafrika volt kormányzója megnyitóbeszédében 35 ország jelenlévő képviselőjét üdvözölte. A konferencián a népszövetség összes európai és számos tengerentúli tagállamain kívül részt vesznek Németország és az Északamerikai Egyesült-Államok is.

A békekötés után a háború gazdasági téren folyt tovább, főként a győztesek sújtották súlyos rendszabályokkal a legyőzötteket. A népszövetség tanácsa éppen ezért erre a konferenciára bizta azt, hogy tegyen javaslatot a vámügyek egyszerűsítésére. A nemzetközi kereskedelmi kamara husz európai állam részvételével kidolgozta a most folyó konferencia programját.

Ez a program a népszövetségi paktum 23. paragrafusa alapszik, amely kimondja azt, hogy a népszövetség összes tagjai egyenlők és egymás között nem folytathatnak vámháborút. A most folyó konferencia egyes programjait a következők: a) Az államok együttműködésének szükség-

essége és a vámügyi formalitások egyszerűsítése. b) A vámügyi és tarifális rendelkezések gyors közlése, hogy az egész világ állandóan tájékozódva legyen ezekről. c) Az egyenlő bánásmód szigorú betartása a vámügyi eljárás során. d) A ki- és beviteli engedélyek rendszerének egyszerűsítése. e) Hatásos rendszabályok a vámügyi szabályzatok önkényes és jogtalan alkalmazásával szemben. f) Az áruk minőségét és egyéb szükséges dolgokat feltüntető certifikátumok kiadásának egyszerűsítése. g) A származási certifikátumok rendszerének egyszerűsítése. h) A kereskedelmi utazók és a mintaküldemények elvámolásának egyszerűsítése. i) A személypodygász-motózási kérdések rendezése.

A program — miként a fentebbi részletezésből kitűnik — olyan természetű, hogy annak egyes pontjai az államok szuverenitását érintik. A népszövetség mindennek ellenére azt hiszi, hogy az összes európai országok belátják a jelenlegi helyzet tarthatatlanságát és nem fognak a szuverenitáson nyargalni, hanem alávetik majd magukat a hozandó határozatoknak.

A Rajna-köztársasági puccs

Kikiáltották a Rajna-köztársaságot. Berlinben helyi jellegűnek tartják puccsot. Belga csapatok tartják fenn a rendet. Berlin tiltakozik a francia és belga kormánynál

Anglia beavatkozik

(Berlin, október 22. Az Uj Kelet tudósítójától.) A német birodalom válságos órákat él. A legutóbbi események a szeparatista törekvések hurját a végsőkéig feszítették és ma

a Rajna-vidéken proklamálták a rajnai köztársaságot.

A hatalmas birodalom inog, az új köztársaság proklamálásának következményei ma még beláthatatlan, de nincs kétség, hogy az egységes német birodalom, amelynek tartományai ma már ellenségesen néznek egymással farkasszemet, a legközelebbi napokban darabokra robban szét. Az első táviratok szerint Kölnben történt az új köztársaság lobogójának kitézése, egy kölni távirat szerint pedig Aachenben is kezükbe kerítették a birodalom egységének ellenségei a hatalmat. Kölnben már jóval előre készültek a puccsra és

a belga helyőrség is mindent megtett a szeparatisták akciójának megkönnyítésére.

A belga parancsnok támogatást ígért, a belga helyőrség napok óta állandóan készenlétben volt. A megszálló parancsnokság kitasította a munkások valamennyi vezetőjét, a szakszervezeti titkárokat és Harach tartománygyűlési képviselőt, hogy eltávolítsa mindazon

elemeket, amelyek a szeparatisták akciójának ellenszegülhetnek. Mikor így elő volt készítve a mozgalom, szombaton éjszaka meglepetésszerűen kétezer felfegyverzett szeparatista vonult végig az utcákon és behatolt a német kormányépületekbe. A német rendőrség alig tanusított ellenállást, mert a megszállók bosszújától kellett tartania. Így a középületek hamar a forradalmárok kezébe kerültek, akik kitépték rájuk a rajnai lobogót.

Azután megkísérelték, hogy a hatóságokkal tárgyalásokba bocsátkozzanak, azok azonban hűek maradtak a birodalomhoz.

A szeparatisták ezután megalakították az ideiglenes kormányt, amely azonnal proklamációban eltiltott minden tüntetést és csoportosulást.

Kölni jelentés szerint Aachenben is kikiáltották a rajnai köztársaságot. A középületek a szeparatisták kezében vannak, a város és a külvilág között minden összeköttetés megszűnt. Az ideiglenes kormány felszólította a lakosságot a rend megővésére s jó élelmiszerellátást és munkaalkalmat ígért. A szeparatista csapatok állítólag be akarnak vonulni a brit zóna északi részébe, ahol eddig a szeparatista mozgalom a brit megszálló hatóságok ellenkezése folytán nem tudott gyökeret verni.

annyan kíváncsian kérdezték a titokzatos szavak értelmét, mire az idegen így szólt: — Hát nem ösmeritek már meg a gazdag Eliázert? Igen, én vagyok az! Ennyire jutottam isten kifürkészhetetlen akaratából. Lássátok, a jóslat teljesült: minden gazdaságom csak arra szolgált, hogy József Mokér Sabbatnak egy vidám sabeszt szerezzen. Mindannyian hallottatok arról a bizonyos jóslatról és arról is, hogy a teljesülés egyre jobban fenyegetett. Végre már nem bírtam tovább. Megösmékedtem valami idegen ékszerkereskedővel, akinek egy mérhetetlen drága gyűrűje volt. Cserébe ajánlottam neki az én ugyancsak mérhetetlen nagy vagyonomat. Belement — és én azonnal elutaztam messzire, messzire, hogy ne is lehessenek József közelében. Akkor aztán megnyugodva hordtam a drága ékszert: hiszen azt tudtam, hogy sem a tenger, sem tűz, sem tolvaj sem semmiféle emberi szerencsétlenség nem érheti. Egyik napon kíséltam, hogy tengeri fürdőt vegyek és amint jókedvűen uszállok a vízben, hirtelen észrevettem, hogy egy nagy hal falánkul kitért szájával közeledik felém. Ijedten löktem ki a karomat, hogy védekezzem ellene. A bestia belém harapott és én félig ájultan értem ki a partra. Képzelték el irtó-zásomat és kétségbeesésem, amikor észrevettem, hogy egyik ujjamat leharapta és éppen azt az ujjamat, amelyiken a gyűrűt hordtam. Szegényen, koldusan járok azóta a földön és most amikor visszajövök, hogy szülővárosomban halhassak meg, arról kell értesülnöm, hogy milyen pontosan és egészen beteljesült a jóslat. Mindannyian elcsudálkoztak és dicsérték

isten nagyságát; de József fölkelte helyéről, oda ment a szerencsétlen Eliázert és úgy kérte: „maradj örökre nálam és osztozz jó módomban, hiszen ugyanis a tiéd itt minden.” Eliezer elfogadta az ajánlatot. De ennek a történetnek emlékére még manapság is minden péntek este énekeljük a zemirósz t.) — Igaz zsidó sohasem felejt el, hogy mit tett, isten az egész népéért vagy akár csak egyes emberekért. Sabesztör és más nagy napokon mi öregek dicsérjük az istent, — chanuka napjain²⁾ pedig a kis gyermekek örüljenek, táncoljanak a gyertyák fényének és énekeljenek háládat annak, aki megszabadított bennünket a gonosz uralkodótól — mondotta a polyák értelmes hangon.

— De ez a dolog, Erec Jiszraélban³⁾ történt ugy-e? — kérdezte Jetti asszony a polyáktól.

— Hát azt nem tudom pontosan megmondani — válaszolt az —, de miért kérdezi? — No igen, — mondotta Jetti asszony — mert csak úgy elgondoltam: ha minálunk valamelyik zsidó a piacra menne és olyan drága halat vásárolna — és azt mondaná: ezt én sabesztora veszem és istennek nagyobb tisztelőtére — no, hát volna is mit hallgatnunk utána! — Sok risesz⁴⁾ történik erre? — kérdezte nagy érdeklődéssel a polyák.

¹⁾ A József Mokér Sabbat története régi zsidó legenda.

²⁾ Chanuka: a makkabeus szabadságharcok és győzelmek emléknapja. Nyolc napig tart és a győzelmek emlékére a zsidók esténként gyertyákat gyújtanak.

³⁾ Erec Jiszraél: Zsidóország, Palesztina.

⁴⁾ Risesz = gonoszsg = antiszemitizmus.

A rajnai től, Trierből és sek szerint az a lalkozás.

Anglia nem

A Wolff-t rint a szeparat lepetésszerűen t kosság a közép zöld-fehér-piros felsőbb parancs szalagos polgári és postaélagos polgári órákban nem órákban

plakátok hi

A hirdetés minden ellen fosztogatókat teti. A lakosság tok mellett. H általános sztrá Londonk rint, ha a szep zónába való b az angol korr tesz, mert An nem tür p

A Hav ideiglenes kormányt okolja sulyozza, hogy békében akar

A néme Páris

Berlin, tista puccs a helyi jelentős élelmiszerhiát belga főbi fogana

A főbiztos hogy a belga hogy a mozg szik felelőssé a puccs híre A biro szelben tiltal és belgák tá

Decke az aa

Páris, jel be akart tüzharc után

— Ó

másutt, — tudjuk mi v reinkhez ta másszor hal feljebb ugy

— Es

orditanak — hát akkor — hogy a zsid

— Ist

még csak a jen a gójjal ezerszeresen kereszténye sők, — azé vedni. Ezt

— M

dezték min — H

mondotta a egy zsidó, volt. — V annak a ny

Egyil

polyák, — slamizsnát nem akart sabesz-vacs adott neki magával v akkorra M gyertyákat kedvben t

A rajnai tartomány többi részéből, Bonn-ból, Trierből és Düsseldorfból érkező értesülések szerint az aacheni puccs csak helyi vállalkozás.

Anglia nem tűr politikát a megszállott területen

A Wolff-ügynökség aacheni jelentése szerint a szeparatista puccs vasárnap reggel meglepetésszerűen tört ki. Vasárnap reggel a lakosság a középületeken a rajnai köztársaság zöld-fehér-piros lobogóját látta. A rendőrség felsőbb parancsra visszavonult, posztjukat karszalagos polgári emberek foglalták el. A hatóságok és postapületek vezető utakat karszalagos polgárőrség elállta. A telefonhivatal örökig nem kapcsolt. Már a kora reggeli órákban

plakátok hirdették a rajnai köztársaság megalakulását.

A hirdetés közölte, hogy az új köztársaság minden ellenállást könyörtelenül elnyom, a főtisztogatókat és a rendzavarókat halállal bünteti. A lakosság nyugodtan haladt el a plakátok mellett. Hír szerint a munkásság holnap általános sztrájkot proklamál.

Londonból érkezett távirati jelentés szerint, ha a szeparatisták ragaszkodnak az angol zónába való bevonuláshoz, Godley tábornok és az angol kormány szigorú ellenintézkedéseket tesz, mert Anglia

nem tűr politikát a megszállt területeken.

A Havas-ügynökség szerint az aacheni ideiglenes kormány kiáltványa a berlini kormányt okolja a Rajna-vidék inségéért és hangsúlyozza, hogy az új köztársaság szomszédaival békében akar élni.

A német kormány tiltakozása Párisban és Brüsszelben

Berlin, október 22. Az aacheni szeparatista puccs az újabb jelentések szerint teljesen helyi jelentőségű. A puccs kitörésének oka az élelmiszerhiány volt. A megszállt területek

belga főbiztosa Aachenben intézkedéseket fogantatosított a rend fentartására.

A főbiztos a mozgalom vezéreinek kijelentette, hogy a belga csapatok semlegesek maradnak és hogy a mozgalom szervezőit személyükben tesz felelőssé a nyugalomért. A belga kormány a puccs hírére minisztertanácsra ült össze.

A birodalmi kormány Párisban és Brüsszelben tiltakozni fog az ellen, hogy a franciák és belgák támogassák a szeparatistákat.

Deckers kereskedő vezette az aacheni szeparatistákat

Páris, október 22. A szeparatisták ma éjjel be akartak vonulni Mainzba, azonban kisebb tüzi arc után rendben visszavonultak. Vasárnap

— Ó nem, — semmiesetre sem több mint másutt, — mondotta Bendixen Fülöp ur. Elejét tudjuk mi venni a dolgoknak és a mi emberünkhez tartjuk magunkat. És ha egyszer-mászor hall is az ember egyet-mást, hát legfeljebb úgy teszünk, mintha nem hallottuk volna.

— És ha végül már, nagyon is hangosan ordítanak — tette hozzá Bamberger Izsák —, hát akkor se ijedünk meg és megmutatjuk, hogy a zsidó is tud odavágni.

— Isten ments! — kiáltott a polyák — még csak az hiányzik! Hogy egy zsidó kikezden a gójjal! Inkább hallgassatok és szenvedjétek ézerszeresen. — Mert amit egyetlen zsidó vét a keresztények ellen, — ha mindjárt ok is a bűnösök, — azért az összes zsidóknak kell megsejvedni. Ezt Prágában is tapasztalták már egyszer.

— Mikor? Mi történt Prágában? — kérdezték minden oldalról.

— Hát ennek vagy száz éve lehet már, — mondotta a polyák. Akkoridőben élt Prágában egy zsidó, Leizer-nek hívták, a felesége Mirjam volt. — Volt nekik egy fiuk, tizenégy éves, annak a neve Simon volt.

Egyik péntek este bejött Leizerhoz egy polyák, — olyan amilyen én is vagyok — és alamiznát kért. Leizer jámbor zsidó volt és nem akarta tovább engedni a polyákot, amíg abasz-vacsoráját meg nem osztotta vele. Szobát adott neki, fürdőt is készített részére, aztán magával vitte a templomba. Mikor visszajöttek, akkorra Mirjam már meggyújtotta a szombati gyertyákat, asztalt terített és meglégedetten, jókedvben ültek le a jóízű vacsorához.

délután Aachenben is proklamálták a rajnai köztársaságot. A rendőrségnek vissza kellett vonulnia a Deckers kereskedő vezetése alatt álló szeparatisták elöl, akik mintegy kétezeren megszállták az aacheni középületeket. A moz-

galomban résztvevők fel vannak fegyverezve és a hollandi határ mentén az angol megszállási zóna felett előnyomulnak. Valószínű, hogy a mozgalom a Rajna-vidék többi városára is kiterjed.

Ki ölte meg Iselli svájci kereskedőt?

A belgrádi hotel-dráma áldozata meghalt. Iselli bátyja Carlier francia kapitányt vádolja. A diplomácia közbelép. Jack, a csodamajom szerepe

(Belgrád, október 22. Az Uj Kelet tudósítójától.) A belgrádi titokzatos hotel-dráma egyre bonyolódik. A rejtélyes bűntény áldozata Iselli svájci kereskedő tegnap délután anélkül hogy kihallgatták volna meghalt és így a rendőrség az egyetlen pozitív nyomot is kiejtette a kezéből.

Az újabb vizsgálatok eredményeképpen Carlier kapitány körül a terhelő bizonyítékok hálója mind szűkebbre szorul és a vizsgáló hatóságok gyanúja most már kizárólag ellene irányul. Most már közvetlen feljelentés is érkezett Carlier ellen: Iselli Ottó, a meggyilkolt Iselli fivére tegnap beadványt intézett a rendőrséghez, amelyben feljelentette Carlier kapitányt öccse meggyilkolása miatt. Iselli Ottó csütörtökön délelőtt érkezett meg Svájcából öccse távirati hívására Belgrádba. Az idősebb Iselli-fivért, aki egyébként társa is volt fiatalabb Isellinek, Zágrábban a vasúti állomáson az ottani svájci konzul várta, aki elsőnek közölte vele, hogy Jean ellen merényletet követtek el. A svájci kereskedő rögtön Belgrádba érkezése után engedélyt kért fivére meglátogatására, amit Angyelkovic vizsgálóbíró meg is adott, de azzal a feltétellel, hogy a találkozón ő is jelen lesz. A két fivér találkozáson kívül megható volt; a sebesült Jean a legvidámabb hangulatban töltött el egy teljes órát öccse társaságában. Tizenkét óra után néhány perccel szívélyes búcsúval váltak el egymástól a testvérek; a sebesült szokatlanul jól érezte magát. Távozás előtt az ápolónak meghagyták, hogy a betegnek teát készítsen.

Revolvergolyó és méreg

Az ápoló néhány perc múlva, amikor a távozó fivér éppen kilépett a kórház kapuján, már hozta is a betegnek a teát. Amikor azonban belépett a betegszobába, rémes látvány tárult szeme elé: a két-három perccel előbb még vídám és szinte egészségesnek látszó Iselli krétafehérré vált arccal szörnyű haláltusában fetrengett az ágyán. Az ápoló azonnal orvosért rohant, de a két ügyeletes orvos éppen operációval volt elfoglalva, úgy hogy majdnem negyedóra késéssel érkezettek csak a szobába, azonban már késő volt: az orvosok csak a beállott halált konstatálhatták.

A kórházban a váratlan halálesetre óriási konsternáció keletkezett. A távozó fivért és

Megvacsoráztak, jóllaktak és beszélgetés közben többek között azokról az üldözésekről is szó esett amelyeket a zsidóknak a keresztények részéről el kellett tűrniök és azokról a kísértésekről is, amelyekkel a zsidó ifjúságot kísértik meg, hogy apáik hitéből elcsalják őket. Akkoridőben a törökök egy pár éven át nyugodni hagyták a keresztényeket és belső életükben is békeesség volt. De ha maguk békességében éltek is a zsidókkal, mindig éreztették hatalmukat.

Leizer, aki erős, izmos ember volt keserűen mondotta: „Igen, igen, — sulyos idöket éltünk! Saját gyermekeink pártolnak el tőlünk, és a keresztény templomokkal szövetkeznek apjuk és öseik ellen. Hál'istennek, nekem még megvan a fiam és nyugodtan rája adhatom a szombati áldást!”

— Ugy hallom, — mondotta Leib Löbel a polyák — hogy mult héten megint két zsidó gyereket csábitottak el apáink hitétől.

— Ne beszéljünk róla, — kiáltott Leizer hevesen. Igazán, csak a sabesz-nyugalomamat rontja meg, ha rá gondolok. Gonosz varázslat ez, ami ellen nem tudunk semmit se csinálni.

— Már miért ne beszéljünk róla? — kérdezte Leib Löbel. — Én ezt a dolgot, amit maga olyan sötétnek lát mint valami varázshatalmat, nagyon is jól meg tudom érteni.

1) Péntek este a családapa külön-külön megáldja a gyermekeit. Fejükre teszi kezét és fiunál ezt mondja: tegyen téged az isten olyanná mint Efraimot és Menassét — leánynál: mint Szaráh-t, Rivkát-Rachelt és Leát.

(Folytatása következik.)

vizsgálóbíró már nem tudták utólrni, ezért a rendőrséget értesítették telefonon a haláleset bekövetkezéséről. Iselli kezelőorvosai teljesen értelmetlenül állanak a halálesettel szemben, amelynek közvetlen okára nézve csak kombinációk vannak. A legvalószínűbbnek látszó verzió szerint a sebesült fejében egy sérülés, amelynek falát odáig véralvadék eltömte, fel pattant és a halált agyvérzés okozhatta. Nagy gyanus körülmény azonban az, hogy a halott feje egészen megkékült. A halál rejtélyes körülményei még misztikusabbá teszik az egész bonyolult históriát, amelyet a pénteken délből megejtett boncolás sem tisztázott. A boncolás szerint ugyanis alapos a gyanu, hogy Iselli halála mérgezés következtében állott be. Pozitív bizonyítékot erre azonban csak a holttest gyomorreszeinek kémiai vizsgálata szolgáltat majd.

Ime a gyilkos!

Iselli Ottó csak délután fél háromkor — amikor Moszkva-beli lakását elhagyta — egyik újság plakátjáról értesült fivére haláláról. Azonnal a kórházba hajtatott, ahol közölték vele a halál körülményeit. Az ötvenéves, erős embert a hír teljesen leverte lábáról, a kórház előcsarnokában összeesett és sokáig kisgyermek módjára zokogott. Amikor kissé magához tért, a vizsgálóbíró átvezette Carlier kapitány betegszobájába, aki mint könnyebben sebesült egy háromgyas szobában van elhelyezve. A kapitánnyal egyébként még délből közölték Iselli Jean halálának hírért, amit alig akart elhinni. Amikor Iselli Ottó belépett a szobába, rendkívül hangosan felkiáltott Carlierra mutatva: — Voici l'assasin! (Ime a gyilkos!)

Pillanatig mereven nézte a kapitányt, azután rárohant az ágyban fekvő sebesültra és torkonragadta. Ha a vizsgálóbíró közbe nem lép, biztosan megfojtja. Iselli Ottó ezután megint sirógörcsöket kapott, majd amikor kissé megnyugodott, újból szemébe mondta a kapitánynak, hogy ő a gyilkos. Ezután kijelentette a vizsgálóbíró előtt, hogy Carlier szeretője volt Iselli Jean feleségének és azért, hogy elvehesse az asszonyt és megkaparintsa a férj tekintélyes vagyonát, tette el láb alól az öccsét. Carlier kapitány az izgalmas szembesítés alatt sem vesztette el szinte félelmetes nyugodtságát és ismét kijelentette, hogy megmarad eddigi vallomásai mellett.

Iselli Ottó később részletes vallomást tett. Ebből kiderült, hogy Carlier és Iselliné között már évek óta szerelmi viszony állott fenn, melyről egész Zürich tudott és beszélt, csak a férj volt — természetesen — vak és süket. Iselli egyébként is erősen befolyása alatt állott a feleségének, akit rendkívül szeretett. Sokszor volt uton és ilyenkor a kapitány ott töltötte az éjjeleket is az asszonynál, amiről a cselédség is tudott.

Vallomása rendkívül terhelő Carlier kapitányra, aki mellett viszont az szól, hogy a revolvért még mindig nem lőtték fel.

Diplomáciai mentőkísérletek

Másrésziül a bűntény kinő a közönséges bűntények keretéből és ugylátszik nemzetközi diplomáciai konfliktus tárgya lesz Jugoszlávia és a vele barátságos viszonyban levő Franciaország között. Carlier kapitány ugyanis, mint már jelentettük, titkos diplomáciai ügyekben utazik a Balkánon, diplomáciai passzussal érkezett Belgrádba is, amely passzus tudvalevően bizonyos előjogokat biztosít számára. A francia diplomácia a kapitány érdekében már közbelépett a belgrádi kormánynál. A jelenlegi belgrádi francia ügyvivő, De Lance csütörtökön meglátogatta Gavrilovic Antet, a külügyminiszter helyettesét, akit felkért, hogy igyekezzék oda-hatni, hogy a belgrádi sajtó ne írjon terhelően Carlier kapitány ellen. A külügyminiszter helyettese udvarias formában visszautasította az ügyvivő kérését, kijelentvén, hogy Jugoszláviában a sajtó szabad, a bűntüggyel kapcsolatban azt írhatja amit akar és hogy a kormány a nyomozó hatóságokra se gyakorolhat semmi befolyást. A francia intervenciónak annyi hatása volt csapán, hogy felsőbb

intézkedésre a nyomozó hatóságok több tapintattal viseltetnek a gyilkossággal gyanúsított francia kapitány iránt, akinek letartóztatását sem foganatosították még, sőt valószínű — amennyiben pozitív bizonyíték ellene nem merült föl — a letartóztatása végleg el is marad.

Jack a csodamajom

A belgrádi Palace-szálloda variettejében három hónappal ezelőtt egy rendkívül ügyes nagy csodamajom szerepelt. Jack, aki épp úgy viselkedett mint egy ember, revolverrel lőtt és egyéb bámulatos produkciókat mutatott be a variette közönségének. Ezt a csodamajmot a nyomozást vezető vizsgálóbíró mindenáron be akarja keverni a gyilkosságba. Az újságíróknak a leghatározottabban kijelentette, hogy az ő meggyőződése szerint Jack követte el a gyilkosságot, mert csak ő képes a szomszéd házból átugrani a szálló egyik ablakára, már pedig az ismeretlen gyilkos az ablakon át jutott a francia kapitány és a svájci kereskedő szobájába. Jackot a vizsgálóbíró fantáziája ellenére se körözi még a rendőrség.

A mai valutapiac

A mai valutapiac fojtatózott és fokozódott a mult hét lanyhulása. A svájci frank, amelyet nyitáskor 37.25-tel jegyeztek, gyors tempóban esett, úgy hogy délre már 36.75-ön állott. A cseh korona 618-ról 610-re esett a nagy kínalat következtében. A dollár délnél 202 lejjel volt kapható, a font sterling 935-ről néhány óra leforgása alatt 925-re esett.

Irányzat: Továbbra is erős lanyhulás. Az export — noha az utolsó kormányrendelet tetemes könnyítéseket hozott — a pénzhány következtében nem lendült. A kölcsönpénzekért ugyanis olyan magas kamattételeket kell a hitelt igénybevevőknek tizetniük, amit legtöbb esetben a legjobb exporttüzletek mellett sem lehet behozni.

Október 22-én 100 lejért fizettek Kolozsvárt:

- 8800—9000 külf. magyar koronát,
- 14000—14200 belf. magyar koronát,
- 0.10.20—0.10.30 font sterlinget.
- 7.72—7.76 francia frankot,
- 2.58—2.60 svájci frankot,
- 0.47.56—0.47.80 dollárt,
- 10.20—10.22 olasz lírát,
- 33200—33300 osztrák koronát,
- 15.90—16.00 cseh koronát,

Valutapiac október 22-én:

Bukarest. Devizák: Páris 1238, London 934, Newyork 208, Róma 944, Zürich 3675, Prága 620, Bécs 29.5, Budapest 110, Varsó 3.

Bukarest. Valuták: Napoleon 800, márka —, leva 190, török líra 125, font sterling 965, francia frank 1280, svájci frank 38, olasz líra 960, drachma 370, dinár 245, dollár 213, lengyel márka 2.50, osztr. korona 30, magyar korona 80, cseh korona 615.

Zürich. Nyitás—Zárlat: Newyork 560 1/2—560 3/4, London 2527—2526, Páris 33.90—32.92.5, Milano 2510—2512.5, Prága 1662.5—1662.5, Budapest 306.25—306, Belgrád 685—685, Bukarest 267.5—267.5, Varsó 6—6, Bécs 78.25—78.75, Bécs lebélyegzett —.

Volt hadifoglyok!

Megjelent a legszebb orosz dal, mely lépten-nyomon kísért benneteket nagy Oroszországban. Címe:

Bajkál (Szibériai emlék)

Vegyétek és terjesszétek!
Moravetz kiadás, mindenütt kapható!

Ha művészi kivitelű fa vasbutort

akar venni, ne sajnálja az utat **Marosvásárhelyre** és tekintse meg a **SZÉKELY ÉS RÉTI** ERDÉLYRÉSZI BUTORGYÁR RÉSZV.-TÁRS. butortermeit Asztalosok furnírzsükségeiteket legolcsóbban itt szerezhetik be

Könyvkötővásznon

minden színben **Lepagenál** Cluj-Kolozsvár

Kérjen ajánlatot!

A makrancos hölgy

— A Shakespeare-ciklus második estje a kolozsvári Magyar Színházban —

A Makrancos hölgyről már olyan sokszor írták meg tudós értékezők, hogy ez a leggyönygebb shakespearei színpadi alkotás, hogy a Shakespeare-kutató tudomány éppen ezért nem is fogadta el föntartás nélkül Shakespeare művének, drámai megépítettség szempontjából annyira szembetűnők a hibái, hogy minderről külön megemlékezni ma már nem érdemes. Bizonyos az, hogy aki a Makrancos hölgyet megnézi, annak eleve is le kell mondania minden irodalmi igényéről, minden nemesen-szórakoztatóról és még arról is. amiben Shakespeare olyan utólérhetetlenül nagy: a lélektani kinyilatkoztatásokról. És mégis bizonyos az is, hogy a Makrancos hölgy egyike a legsűrűbben adott és legközkedveltebb shakespearei daraboknak — és az is bizonyos, hogy aki mélyebben hatolt Shakespeare ösmeretébe, az a tudományos megállapítások ellenére is ösztönösen érzi, hogy a Makrancos hölgy tősgyökeres, hamisítatlan Shakespearei alkotás.

Mi a megfejtése ennek a két rejtélynek? Az elsőre a felelet az, hogy Shakespeare ez egyszer nem a színdarab alakjaiban, hanem a nézőközönségben találta elevenén a lélektani igazságot. A Makrancos hölgy egész megadottságával, mintha csak saját személyében állana a rivalda előtt és megvető hidegséggel mondaná: nektek ez is jó. Nem irodalom kell nektek, nem poézis és nem is lélekbuváriás, hanem ilyen ostoba, durva, cirkuszi ripacszkodás, mint amilyen ez a Makrancos hölgy is. És Shakespeare ez egyszer megint elevenjére tapintott az emberi léleknek. Három évszázad igazolta megvető gesztusát. Három évszázad óta mind a mai napig az emberek legszívesebben ezt az ostoba, gonoszul durva, izetlen-savatlan cirkuszi komédiák nézik meg Shakespeare színdarabjai közül.

A második kérdésre pedig a felelet az, hogy az írói jellegzetesség: az, amiről egy íróra, az irodalmi alkotásban rá lehet ismerni, nemcsak a jó, hanem a rossz vonásokban is karakterisztikusan megtud nyilatkozni. A Makrancos hölgyben annyira sürítve van minden, ami shakespearei hiba, fogyatékoság, hidegség és bűnös társadalmi világnézet, hogy ezt a komédiát — érezzük — csak Shakespeare írta és senki más. Shakespeare arisztokrata lélek volt — és nem a nemes értelemben. Az arisztokratasága nem a nitzschei világmeglátás volt. Nitzsche gyűlölte a középszerűséget, az alanti embert, de ez a gyűlölet telítve volt az ember iránti meleg szeretettel, aminthogy a próféták gyűlölete mindig is a legizűbb szeretetből fakad. A nitzschei gyűlöletből az emberben való hitnek és az emberszeretnek leggyönyörűbb gyümölcse: a felsőbbrendű ember gondolata született meg. Shakespeareban nem ez a prófétai gyűlölet lakozott. Ő nem is gyűlölte, ő megvetette a tömeget. Ő nem gonosznak, ő ennél sokkal vigasztalanabbul rossznak: butának mutatta be a közembert. Mert a gonoszság az nem reménytelen, az megjavítható. De a butaság az végérvényes, amiből nincs kivétel ut.

A közembernek ez a beállítása, mint egy vörös fonál, végig húzódik Shakespeare minden drámáján. Legyen az tragédia, legyen az vígjáték, a közember önála mindig durva, mindig hülye és mindig büzlök. Gondoljunk csak a Szentiványi álom Zubolyaira és Orrondiakra, vagy a Julius Caesárnak arra a jelenetére, amikor a koronát felajánló római népről nem tud mást mondani, minthogy Caesár majd elajult a nép büzös lehelletétől. Nos, a Makrancos hölgyben nemesek az alanti népből vett szereplők, hanem az összes alakok, urak és parasztok, tudók és tudatlanok, nők és férfiak, mind ostobáknak, durváknak, faragatlanoknak, gonoszoknak vannak beállítva. És ha el lehet mondani, hogy Shakespeare a leghidegebb észember, aki valaha is a költészet terén alkotott, úgy a Makrancos hölgyben ez a hidegsége abszolút uralomra jut. Egyetlen meleg gondolat, egyetlen meleg szívre és emberi vére valló szó se fordul elő az egész komédiában. Még ott is, ahol szinte belékvánkozik, a színpadra sir egy kis emberi melegség, az előjátékban is, szinte bántó kegyetlenséggel rugja el a telkinálkozó elgondolást.

Az előjátékban egy részeges csavargó elalszik az ut sarában, egy arramenő gróf megréfalja, föl-szedi a részeg alvót, grófi ágyba fekteti és amikor részegségéből fölébred, elhitheti vele, hogy ő, a csavargó, gróf és eddig csak álmodta, hogy részeges csavargó volt. Ez előtt a grófnak hitegetett csavargó előtt játsza aztán el egy vándorszínésztrupp a Mak-

rancos hölgy együgyű, ostoba meséjét. Ebben az előjátékban szinte kinálkozik a részvétel meleg emberi elgondolkodás. Egy modern zseni, Gerhardt Hauptmann, ennek az előjátéknak ötletéből egy egész színdarabot írt, a Flick und Jau-t. Ő csupa részvétellel van, a grófnak hitegetett részeggel szemben, mert az „élet-álom“ örökké fölkiéértő gondolatában az ember tragédiáját látja. Shakespeare a darab végén minden résztvét nélkül kirugatja a csavargót az utca sarába, oda, ahonnan egy grófi ötlet föl-szedte.

A Makrancos hölgy előjátékát és befejező jelenetét a magyar színpadokon eddig nem szokták adni. A multesztendei előadásán itt is az előjáték nélkül ment a darab. Akkor mi voltunk azok, akik igyekeztünk megértetni, hogy az előjáték nélkül a darab élvezhetetlen. Mert a Makrancos hölgynek sok durvaságát, valószínűtlenségeit és izléstelenségeit mai izlésünkkel csak akkor tudjuk bevenni, ha ad oculos mutatják, hogy tulajdonképpen egy vándorszínésztrupp ripacsodik egy magát grófnak hívő részeg csavargó előtt. A szombati előadásán a darab már az előjátékkal ment és ha ebben a mi szavunknak némi hatását szabad látnunk, úgy nagyon örülünk neki. De valahogy úgy vagyunk vele, mint az egyszeri tatár a lovával. Sehogyse tudott fölkapaszkodni a nyeregbe. „Allah segits!“ fohászkozott a tatár amikor újra neki gyürkőzött, de olyan lendülettel kapaszkodott, hogy a ló másik oldalán lefordult. Fejcsóválva gyürkőzik neki újra, fölpillant az égre és miközben kapaszkodik, nyugve sóhajítja: „Allah segits, de ne olyan nagyon!“

A szombati előadásán az előjátékot ott is adták, ahol maga Shakespeare se adta. És ez még mindig nem lett volna baj. De a rendezés olyan hibát követett el, hogy a közjátékokká avanzsált előjáték nem hogy emelte volna, de állandóan zavarta és tönkretette az egyes jelenetek legjobb csattanóit. Ha Ravaszdi, a részeg csavargó, nem mindig a jelenetek végén és hátul, a színpad mögött jelenik meg és színpadelsötétítések után, hanem valahol elől, a zenekar helyén vagy az egyik prosceniumpáholy felé csinálnak neki helyet, ahol mint néma szereplő végignézi az egész komédiát, akkor ezzel, a tegnapi zavaró momentumok helyett, óriási színpadi hatásokat lehetett volna elérni.

Az előadásán egyébként igen jótékonyan érzett meg az, hogy az előjátékot is bekapcsolták. A színészek tudatában voltak a lényegnek, hogy Ravaszdi előtt komédiának és játéknak alaphangja ennek megfelelően irányult. Elsősorban Tárayt kell kiemelnünk, aki Petruccio faragatlan alakjából nagyon jóízű groteszk, lármás cirkuszfigurát tudott csinálni. Utána közvetlenül Kemény László érdemelt dicséretet. Ez a fiatal színész napról-napra jobban kibontakozik és ha még sok rutint is kell szerepnie amíg a távozó Tárayt teljesen helyettesítheti, de az eddigi szerepléseiből biztosnak látszik, hogy helyettesíteni fogja. Mihályfi adta Ravaszdit, a részeges csavargót. Kifogástalan volt, addig amíg a rendezés hibájából lehetetlen feladatok elé nem állították. Ha mint néma szereplő elől játsza végig a darabot, egész bizonyos, hogy vitte volna a közönséget. Bányász Pista nagyon jóízű volt a nőnek maszkirozott apród szerepében. A többi férfiszereplők: Cselle Lajos, Leőwey, Nagy Gyula, Berki Jóska, Izsó, Forgács, Réthely, Lengyel, Földes és a többiek is mind elsőrangúak voltak. A női szereplők közül Poór Lili adta Katát. Órola is csak azt lehet mondani, amit Táray Petrucciojáról: hogy maga Shakespeare is valószínűleg ilyennek képzelte el és ilyennek is írta meg. Katalint Miklósy Margit a korcsmárosné nehányszavas szerepében drasztikusan élethű volt. Ami pedig Táray Böske Biankáját illeti, nagyon kellemes meglepetés volt a nézőtérnek. Játéka kifogástalanul intelligens és megértő volt, meglehangu fiatal színész és klasszikusan szép. Az előadás előtt Janovics igazgató konferált.

Lloyd George az előtérben

Páris, okt. 22. A „Temps“ értesülése szerint a konzervatívok egyik csoportja újból Lloyd George, akarja a kormány élére állítani. Horne és Chamberlain tárgyalásokat folytattak Balfourral ebben a kérdésben. Egészen bizonyosnak látszik, hogy az alsóház ülészakának megnyitásával heves parlamenti harcok indulnak meg. A liberálisok és a munkáspárt offenzívára készül a Baldwin-kormány ellen, különösen annak munkáspolitikája miatt.

Az Uj Kelet az egy napilapja
Felelős szerkesztő: D
Az Uj Kelet cikkeinek jelölésével eng
Előfizetési árak: Egy
félre 320 lek
Óromániában és külföld
Rador Publicit
hirdetési iroda

— A jugoszláv
Belgrádból jelent
jugoszláv trónörök
Az újszülött a
nyerte. A kereszt
hadseregben nagy
dor király amnesz
ben számos politi
büntettesnek meg

— Holnap
tája. Bukarestből
niszterelnök ma ér
Az „Adeverul“ azt
az új kormány vég
elnök csütörtökön
uralkodó visszaérke

— Megalak
Az Erdélyi Zsidó
körzetének sikeres
vásárhelyen alakito
kiküldöttéi részvéte
gyűlés keretében a
részéről a Keren
Szönyi, a szövetség
és a kulturbizottsá
kár jelentek meg.
Salamon, Fixel Vil
ték. Az előadók is
és a zsidó kulturm
Czitrom Lázár volt
Sárkány Samu lett
a szervezeti osztály
Palesztina-osztály é
talmas beszédet mo
Erdélyi Emil, dr. V
Fixel Vilmos és E
sasvacsora követte
hárköszöntőkben ú
sárhelyi zsidó élete

— Románia
retni ércpénzét?
ger Pressé“ nek:
verő intézetet, a
dalom idején Kőr
tették, legközelebb
magyar államnak
tése milliárdokra
Bulgária — mint
bőző lej-é léva
Magyarországon,
maga nagymenny
fix megbízást, a
négy milliárd kor

— Bukares
vesz fel. Bukar
tanácsa elhatározta
csönt vesz fel, am
állítására: csato
kövezésekre, a vi
kibővítésére. A v
történt a megáll
ciummal. A fővá
küldött ki, amely
sen kidolgozza, n
cium garanciákat

— Maximál
Sem az uszortör
kezésében nem v
nézve, vajjon az
sőr és az ételne
törvény végrehaj
céljából elvi dön
Official“ utolsó s
alatt) elrendeli,
fogyasztási cikke
bizottságok utján
elvi döntés nagy
bőző vendéglősi p
ményre kevés kül
tés ellen.

* Stanniol,
Cluj. Kérjen áraj

Az „Astra“ esztergapadok a legprecízebbek!

HIREK

Az Uj Kelet az egyetemes erdélyi és bánági zsidóság napilapja

Felölös szerkesztő: Dr. Marton Ernő

Az Uj Kelet cikkeinek utánnyomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg.

Előfizetési árak: Egy hónapra 60 lei, negyedévre 170 lei felévre 320 lei, egész évre 620 lei.

Óromániában és külföldön az „Uj Kelet” részére kizárólag Rador Publicitate (Bucuresti, Str. Gen. Berthelot 17) hirdetési iroda vesz föl hirdetéseket.

A jugoszláv trónörökös keresztelője.

Belgrádból jelentik: Tegnap délben folyt le a jugoszláv trónörökös ünnepélyes keresztelése. Az újszülött a kereszttségben István nevet nyerte. A keresztelői ünnepség alkalmából a hadseregben nagy előléptetések történtek. Sándor király amnesztia-rendeletet adott ki, amelyben számos politika elítéltek és közönséges büntetésnek megkegyelmez.

Holnap készül el az új kormány listája. Bukarestből jelentik: Bratianu Jonel miniszterelnök ma érkezik vissza florikai birtokáról. Az „Adeverul” azt hiszi, hogy holnap készen lesz az új kormány végleges listája, azt a miniszterelnök csütörtökön terjeszti a király elé, amikor az uralkodó visszaérkezik Belgrádból.

Megalakult a marosvásárhelyi körzet.

Az Erdélyi Zsidó Nemzeti Szövetség szászrégeni körzetének sikeres gyűlése után vasárnap Marosvásárhelyen alakították meg a kolozsvári központ kiküldöttel részvétele mellett rendkívül látogatott gyűlés keretében az ottani körzetet. A központ részéről a Keren Hajjeszód képviselőben dr. Szónyi, a szövetség nevében Székely Béla főtitkár és a kulturbizottság megbízásából dr. Fürst Oszkár jelentek meg. A szászrégeniek dr. Rosenteld Salamon, Fixel Vilmos és Engel Jeremiás képviseltek. Az előadók ismertették a Palesztina-munkát és a zsidó kulturamunkát. A konferencia elnöke dr. Czirton Lázár volt. A megejtett választások során Sárkány Samu lett a körzet elnöke, Stern Antal a szervezeti osztály vezetője, dr. Krausz Mór a Palesztina-osztály élére került. A konferencián tartalmas beszédet mondott dr. Bretter Rudolf, dr. Erdélyi Emil, dr. Weisz Fülöp, Rosenteld Salamon, Fixel Vilmos és Engel Jeremiás. A gyűlést társasvácsora követte a Farkas-vendéglőben, ahol pohárköszöntőkben üdvözölték a fellendülő marosvásárhelyi zsidó életet és a megválasztott tisztikart.

Románia Magyarországon akarja vetetni ércpénzét? Budapestről jelentik a „Prager Presse”-nek: Hír szerint a magyar pénzügyi intézetet, amelynek berendezését a forradalom idején Kőrmöcbányáról Budapestre vitték, legközelebb újból üzembe helyezik. A magyar államnak a pénzügyi üzem szüneteltetése milliárdokra menő kárt okoz. Románia és Bulgária — mint azt már megírtuk — különböző lej-é léva-érmekek akarnak készíttetni Magyarországon, sőt a román kormány egy-maga nagymennyiségű ércpénz készítésére adott fix megbízást, ami a magyar államra nézve negyvmilliárd korona jövedelmet jelentene.

Bukarest ezerkétszázmillió kölcsönt vesz fel. Bukarestből jelentik: A főváros tanácsa elhatározta, hogy ezerkétszázmillió kölcsönt vesz fel, amely szükséges Bukarest helyreállítására: csatornázási munkálatokra, utca-kövezésekre, a vízvezeték és elektromos művek kibővítésére. A kölcsönre elvben már meg is történt a megállapodás egy külföldi konzorciummal. A fővárosi tanács külön bizottságot küldött ki, amely a kölcsön feltételeit részletesen kidolgozza, mert a kölcsöntnyújtó konzorcium garanciákat kíván a pénz felhasználásáról.

Maximálható-e minden vendéglői cikk. Sem az uszortörvényben, sem a törvény rendelkezésében nem volt világos meghatározás arról, nézve, vajjon az összes vendéglői cikkek, a bor, sör és az ételnemük maximálhatók-e. A uszortörvény végrehajtóbizottsága e kérdés tisztázása céljából elvi döntést hozott, amely a „Monitorul Oficial” utolsó számában (62723—1923. szám alatt) elrendeli, hogy az összes vendéglői fogyasztási cikkek maximálhatók az illetékes bizottságok útján. A vendéglősök körében ez az elvi döntés nagy recenzust keltett és a különböző vendéglőipari testületek élesen, de eredményre kevés kilátással állást foglalnak a döntés ellen.

* Stanniol, arany, ezüst, színes Lëpaganál, Cluj. Kérjen árajánlatot.

Beszámolnak a fajvédők. Budapestről jelentik: A főváros déli választókerületének képviselője Buday Dezső beszámolójában élesen támadta a kormányt és a titkos választási rendszert. Utána Wolff emelkedett szólásra, aki megállapította, hogy a legtöbb támadás öt éri, mert neveltségessé és lehetetlenné akarják tenni. Majd a kölcsönről beszélt és kijelentette, hogy a kölcsönért Magyarországnak cserébe oda kellene adni reményeit. A közönségi politikáról szólva leszögezte, ha mind igaz volna az amit a liberálisok ráfognak, egyetlen ép ház sem volna Budapesten.

Hamis magyar bankjegyek Londonban. Londonból jelentik: A rendőrség letartóztatta Benucci Henrich francia embert, aki a különböző bankokban hamis magyar bankjegyeket igyekezett elhelyezni. A hamisítványokon Budapest helyett Prága felírás van. Azt hiszik, hogy nemzetközi pénzhamisítóbanda egyik tagját sikerült elfogni.

Mikor beszélnek a nők legkevesebbet? A párisi „Figaro” körkérdezt intézett olvasóhoz, mondanák meg, melyik az a hónap, amikor a nők a legkevesebbet beszélnek. Tízezerszámra jöttek a válaszok, egyik furcsább a másikkal. Sokan a forró júniust és júliust nevezték meg, mert véleményük szerint ezekben a hónapokban a meleg annyira elbágyasztja a nőket, hogy valósággal lusták beszélni. Akadtak tudósok, akik világosan kifejtették, hogy január, február hónapban beszél a nő legkevesebbet, mert a nagy hidegben fél a száját kinyitni, nehogy meghűljön. Május hónapot senki sem nevezte meg, mert tudvalevőleg ez a szerelem hava és ebben a hónapban ugyancsak beszédesek a nők. Kilencszáznegyven levélirő azt állította, hogy szeptember és október a hallgatós hava, mert a melankolikus ősz valami elszomorító hatással van az emberre, különösen a nőre, aki ilyenkor veszi sűrűn kezébe a tükröt, hogy megszámlálja az új ráncokat. A legszellemesebb válasz azonban a következő volt:

— Véleményem szerint legkevesebbet a nők februárban beszélnek, mert ebben a hónapban van a legkevesebb nap...

Jubileumi ünnepség a Banca Marmorosch Blanknál. Szombat este a kolozsvári Newyork-étterem különtermében a Banca Marmorosch, Blank & Comp. kolozsvári fiókjának igazgatósága jubileumi díszbankettet rendezett a fiók tisztviselő-karával egyetemben a Banca Marmorosch, Blank & Comp. 75 éves fennállása alkalmából, megünnepelve egyttal Blank Móricot, az intézet vezérigazgatóját, aki ép e napon töltötte be életének 75. évét és 50. évfordulóját annak, hogy az intézet vezetésében részt vett. Dr. Borbély István, a kolozsvári fiók igazgatója, alkalmi beszéd kíséretében ismertette az intézet történetét, rámutatva arra a fontos szerepre, amelyet a Marmorosch bank a román gazdasági élet fejlődésében játszott. Kifejezésre juttatta azt a mély hódolatot, amelyvel az intézet és annak személyzete kiváló vezérének tartozik, akinek a hirneve az ország határain túl is ismert. Majd arra buzdította a jelenlevőket, vegyenek példát a vezérigazgató tevékeny munkásságáról, poharát az ünnepelt egészségére emelte. A beszédet a tisztviselői kar lelkes éljenzéssel fogadta. Dr. Borbély igazgató után Moldován Gergely, a kolozsvári fiók főtisztviselője szólalt fel, néhány rövid szóban tolmácsolva a tisztviselői kar mély hódolatát vezérigazgatója iránt és rámutat arra a demokratikus szellemre, amely Blank Móricot egész működésében áthatotta. Javasolta, hogy a fiók tisztikarának nevében üdvözlő táviratot küldjenek az ünnepeltnek. A résztvevők egyhangú lelkesedéssel fogadják el az indítványt, majd Toma Pandele tisztviselő mondott köszönetet a kolozsvári fiók igazgatóságának a tisztviselői karral szemben állandóan tanúsított atyai jóindulatáért és támogatásáért. Nagy örömet okozott a jelenlevők körében dr. Borbély István igazgató azon bejelentése, hogy Blank Móric vezérigazgató a jubileummal kapcsolatosan tekintélyes gratifikációkat adományozott a tisztviselői karnak.

A magyarországi közönségi jegyzők országos gyűlése. Budapestről jelentik: A közönségi jegyzők országos gyűlést tartottak Budapesten, hogy sérelmeiket megbeszéljék. A gyűlésen tiltakoztak a létszámcsökkentés ellen és kérték a magánmunkálatok díjának felemelését, vasuti kedvezményt és a fégyelmijog rendezését.

A bécsi választások első eredményei. Bécsből jelentik: A választások nyugodtan folynak. Az eddigi számlálás szerint hetvenhárom keresztényszocialistát, ötven szociáldemokratát, nyolc nagynémetet választottak meg. A lakosság kilencven százaléka leszavazott.

Eccé Homo! Ezzel a címmel Diósy Antal, az országos nevé kitűnő karrikatúra-rajzoló, mielőtt Párisba elutazna, Kolozsváron készített karrikatúráiból érdekes gyűjteményes kötetet ad ki. A karrikatúra-albumban képviselve lesz Kolozsvár politikai, társadalmi, közgazdasági és művészi életének minden reprezentánsa, körülbelül 300 népszerű kolozsvári fej. A könyvből 200 amatőr- és 300 rendes példány készül. Az amatőr-példányok ára 300 lej, a rendes könyvé 100 lej. Tekintettel a korlátozott példányszámra, tanácsos a könyvre reflektálóknak azt előzetesen megrendelni a művésznél, vagy az Uj Kelet könyvosztályában. A könyvhöz előszót Györi Illés István ír.

Eljegyzés. Jónás Ignác gazdálkodó Tasnádszántó és Mayer Herminke Varano jegyesek. Minden külön értesítés helyett.

Megszüntetik a szlovenszkói teljhatalmu és unifikációs minisztériumot? Prágából írják: A megyei reform megvalósítása és a megyei választások után ismét előtérbe került a szlovenszkói teljhatalmu minisztérium likvidálása, mellyel már egy esztendővel ezelőtt foglalkoztak. Ma már nem vitás, hogy a minisztérium léte problematikussá vált, mert a megyei reform végrehajtása után hatásköre erősen csökkent. A prágai minisztériumoknak a szlovenszkói minisztériumnál létesített kirendeltségeit fokozatosan megszüntették. A megyei hatóságok és a rendőrhatalmások már a belügyminisztérium utasításai alapján működnek, úgy hogy komolyan foglalkoznak a minisztérium megszüntetésével. A tisztviselőket az egyes megyékhez fogják elhelyezni, ahol hiány van a hivatalnokokban. A Národní Listy jelenti, hogy a szociáldemokraták követelik az unifikációs minisztérium megszüntetését.

Esküvő. Dr. Löbl Adolf, a Haggibbor vezetőségi tagja és kluborvosa ma d. u. 3 órakor tartja esküvőjét Hirschfeld Nelli kisasszonnyal a neolog izr. templomban.

Két gyűlés — egymás ellen. Bukarestből jelentik: A Dáciában tegnap a lakók, a Belari-utcában a háztulajdonosok tartottak gyűléseket. A lakók a lakbérleti szerződések öt évvel való meghosszabbítását, a háztulajdonosok a szabad lakásforgalom visszaállítását követelték.

Dollárban számlázott. Budapestről jelentik: A budapesti rendőrség egymillió korona pénzbírságra ítélte Dénes Pált, a Hungária kalapszalonn tulajdonosát, mert árúját dollárban számlázta. A rendőrség szigorúan elhatározta, hogy mindazokat a kereskedőket, akik valutákban számláznak, súlyosan megbünteti.

Munkásvonat karambolja Kőbányán. Budapestről jelentik: A kőbányai pályaudvaron súlyos vasúti szerencsétlenség történt. Egy munkásvonat, amely a környékről a fővárosba jövő munkásokat, hivatalnokokat és tanulókat vitte, bele-szaladt egy szerelvénybe. A katasztrófának két súlyos és tizenöt könnyű sebesültje van.

Kubelik leánya életmentő. Abbáziából jelentik: Egy munkanélküli fiatalember életuntóságában tegnap a tengerbe vetette magát. Míg a parton álló közönség azon tanakodott, hogy mi volna a legcélszerűbb teendő, nem egészen rövid vita után mentőcsónakban állapodtak meg, egy elegáns fiatal hölgy utána ugrott az életuntnak és a már eszméletlen ifjút a partra vonzolta. A bátor hölgy Kubelik Mária, a világhírű hegedűművész leánya volt. Kubelik Jan, aki állandóan Abbáziában lakik, szolgálatába fogadta az életunt fiatalembert.

Korlátozzák a külföldi bankfiókok betéti ületét. Bukarestből jelentik: Illetékes helyen cáfolták a hirt, mintha a Romániában levő külföldi bankfiókok jövőbeli működését törvénnyel akarják szabályozni. Csakis arról lehet szó, hogy belátható időn belül meg fogják határozni, milyen összegű betéteket fogadhatnak el a belföldi fiókok. Ez a rendelkezés nemcsak a magyar és osztrák fiókokat érinti, hanem az összes külföldi intézetek romániai fiókjaira fogják alkalmazni.

KÖZGAZDASÁG

Kereskedők kongresszusa. Megirtuk, hogy a Kereskedők Tanácsának bukaresti központja november 23-án kongresszust tart Bukarestben. A kongresszus az ország kereskedőit érintő legfontosabb kérdésekben fog tárgyalni. A kolozsvári szekció a gyűlésre való előkészületeket most eszközli, megszövegezi a javaslatokat és kérdőíveket bocsát ki részint a felmerült sérelmek ügyében, részint a kongresszuson való részvétel tárgyában.

Kolozsvár földgázellátása. Szombaton délután a kolozsvári prefektus, a polgármester, a kereskedelmi és nagyipar képviselőinek bevonásával, továbbá a Banca Agrara és egy hatósági szakértő jelenlétében értekezlet volt a kereskedelmi és iparkamarában a Kolozsvártól 12 kilométerre felfedezett földgázmezők értékesítése ügyében. Az értekezleten az a vélemény alakult ki, meg kell keresni a kormányt olyan irányban, hogy a város kapja meg a kutatási koncessziót, hogy ilyen módon a város olcsón jusson földgázhoz. Tudvalevőleg a földgáz Kolozsvárról való idevezetését Kis-sármásról tervezték. A most felfedezett mezőkről a csatormázási és egyéb földmunkák a költségeknek csak egynegyed részét emésztene fel annak, amibe a sármási gáz kerülne.

Cukorbonok Lengyelországban. Varsóból írják: A lengyel cukorgyárosok szövetsége cukorbonok kibocsátására tett javaslatot a pénzügyminiszteriumnak. Ezt a répatermelőkkel szemben fennálló nagy kötelezettségekkel okolják meg, amelyek a forgalomban lévő bankjegyek kétharmadát lekötnek. 7000 milliárd márkáról van szó, holott az egész lengyel bankforgalom nem haladja meg a 11.000 milliárdot. A cukorbonokat értékelő pótfizető eszköznek tervezik.

Állami hajógyár Jugoszláviában. Belgrádból írták: A kormány elhatározta, hogy az egyik adriai kikötőben nagy állami hajógyárat építtet, amelyben nemcsak kereskedelmi, hanem hadihajókat is fognak építeni. A kikötő, ahol a hajógyár fog épülni, Sebenico vagy Spalato lesz. Az építkezéseket már a következő év tavaszán meg fogják kezdeni.

A magyarországi cukorfelesleg. Budapestről jelentik: A cukorgyárak az új kampány természetét egymillió métermázsaúra becsülik és mivel a belföldi szükséglet körülbelül félfannyi, az export számára 500.000 métermázsa marad, melynek értéke 100 milliárd magyar korona.

Jugoszlávia az új pénzkibocsátások ellen. Belgrádból jelentik: Egy itteni lap munkatársa előtt Stojadinovits dr. pénzügyminiszter az aktuális közgazdasági problémákról a következőket mondta: Programom sarkpontja az úgynevezett deflációs politika. Ne várja senki, hogy ettől a programtól egy hajszálnyit is eltérjek. Már a kormányba való belépésem előtt a deflációs politika mellett nyilatkoztam és mint miniszter sem akarok eltérni eredeti állásfoglalásomtól. Az inflációt a legrosszabb pénzügyi politikának tartom és azt hiszem, belátják igazságomat, ha Oroszország vagy Németország példájára utalok. A bankjegyforgalom növelése semmilyen formában sem állhatja meg a helyét. Azonban a pénzsűkét nagyobbára az inflációs politika okozta, amely 1922 óta volt gyakorlatban nálunk. Az infláció okozta a dinár értékesítketését is és a defláció csak emeli a dinár értékét, növeli a nép takarékosági hajlamát és elősegíti a bankoknál és a takarékpénztáraknál a pénzforgalmat. Az aranyvalutára való áttéréstől az a meggyőződésem, hogy annak még nincs itt az ideje. Ez azt jelenti, hogy a dinárt hat centimesről egy svájci frankra kellene emelni. Remélem, hogy a dinár több mint hat centimesen fog stabilizálódni.

A magyarországi magánbankok állami ellenőrzése. Budapestről írják: A legutóbbi tőzsdei fizetésképtelenségek és magánbank-bukások nyugtalanságot keltettek a piacon és ennek nyomán mozgalom indult meg a magánbankok körében, hogy ezeket is a jövőben a Pénzügyi Központ ellenőrzése alá vonják. A törvény értelmében eddig csak a részvénybankok tartoztak a központi ellenőrzés alá.

SPORT

KAC—Haggibbor 1:0 (0:0)

(Kolozsvár, okt. 22. Az Uj Kelet tudósítójától.) A nagy érdeklődéssel várt őszi futballderby lezajlott és a szerencsésebb csapat minimális gólarányú győzelmével végződött. Mindkét csapat nagy ambícióval készülődött e találkozóra, de míg a KAC teljes első csapatát tudta sorompóba állítani, addig a Haggibbor négy legjobb játékosát különböző okok miatt nélkülözni volt kénytelen. A Haggibbor tartalékokkal tulzsfölt csatársora még így is elég tetszetősen dolgozott, sokszor hozta veszélybe az ellenfél kapuját, a döntő pillanatokban azonban nagy tehetetlenséget árult el. A beteg Fahnal és a letiltott Bornsteinnal már a játék első felében a maga javára tudta volna a Haggibbor eldönteni a mérkőzés sorsát, mintahogy a KAC labdája is aligha jutott volna a Haggibbor kapujába, ha Lazarovits mellett Pollák játszott volna a háttérben. A két csapat közötti erődifferenciát tehát e mérkőzés eredménye nem tisztázhatta.

A KAC győzelmének értékéből mit sem von le, hogy, hasonlóan a H-hoz, a piros-fehér csatársor sem volt jó. Mégis a játék végén, amikor már már eldöntetlennek látszott a küzdelem, olyan lelkesedéssel és ambícióval játszottak, melynek megérdemelt jutalma volt az elért gól. Az első féldő nagyrésze a KAC térfelén folyik le, anélkül azonban, hogy Szatmárnak komoly közbelépésre lett volna alkalma, a KAC erőteljes támadásai pedig már a 16-os vonalon megtörnek. E féldőben az akciók tetszetős kivitele meglehetősen sportélvezetet nyújtott a nagyszámú, példásan viselkedő publikumnak. Kornerarány 2:0 a H javára.

A második féldő első 20 percét a H eredmény nélküli támadásai töltik ki, ezután a KAC veszi át a támadó szerepét és a 34-ik percben a rosszul helyezkedő jobboldali H védelem mellett Major elhuz és öt lépéssről védhetetlen gólt lö. A gól után még egynehány erőteljes H támadás, az utolsó percekben a H játékosokra reprodukálhatatlan kifejezésekkel használó Marczinkiewitzet a bíró kiállítja és a mérkőzés véget ér.

A győztes csapat legjobb emberei Sólyom, dr. Hirsch, Marczinkiewitz és Rakitovszki, míg a H-ban a kis Rosenfeld tetszett a legjobban, ki egynehány veszélyes lövést megvesztegető stílusban védett. Kivüle Lazarovits és Jakobi nyújtottak kiváló, míg a Pollákot helyettesítő Wéselnak nem vált előnyére a hosszú pihenő.

Adorján bíró iskolapéldáját adta, hogy miképp nem szabad bíraskodni.

Vidéki eredmények. Nagyváradon a Török-vés Strök góljaival 2:0 arányban legyőzte a Bihorot. Az elmúlt héten szenzációsan szerepelt Makabea ugyanilyen arányban kikapott az SzSE-től. — Temesváron a Kinizsi és TAC találkozása, mely egykor a város sporthegeomóniájáért is folyt, az erőviszonyok változása folytán most csak egyszerű bajnoki mérkőzés volt, mely a Kinizsi 5:0 arányú fölényes győzelmével végződött. — Aradon az AMTE nehéz küzdelem után 2:1 arányban legyőzte a Camp-ot. — Marosvásárhelyen a meggyöngült MTK 0:0 arányban végzett az MCFR-el.

SZÍNHÁZ ~ MŰVÉSZET

Heti műsor

Kedd: 28-as. (Sarkadi Aladár vendéjátékával. Premierhelyárrakkal. C. bérlet.)
Szerda: Bátor Salamon. (Sarkadi Aladár vendéjátékával. Premierhelyárrakkal. C. bérlet.)
Csütörtök: A diadalmas asszony. (Operettenjondóság először. Premierhelyárrakkal. Premierbérlet.)
Péntek: A diadalmas asszony. (Rendes helyárrakkal. B. bérlet.)
Szombat d. u. 3 órákor: Fekete gyémántok. (Ifjúsági előadás igen olcsó helyárrakkal. Bevezető előadást tart: Pálfi Márton.)
Szombat este 7 és fél órákor: A diadalmas asszony. (Rendes helyárrakkal. C. bérlet.)
Szombat este háromnegyed 11 órákor: Öngyűsága két férje. (Bohózat először. Premierhelyárrakkal. Bérletszünetben.)
Vasárnap d. u. 3 órákor: Othello. (Mérsekelte helyárrakkal.)
Vasárnap este 8 órákor: A diadalmas asszony. (Premierhelyárrakkal. Bérletszünetben.)
Hétfő: Öngyűsága két férje. (Bérletszünetben. Rendes helyárrakkal.)
Kedd: A diadalmas asszony. (Rendes helyárrakkal. A. bérlet.)

MOZGÓK MŰSORA

Select-mozgó (volt Egyetem-mozgó): Kedd, okt. hó 23-án: *A néma óriás*. Tíz felvonásban összesített műsor. Rendkívül kalandos akrobata-dráma. Főszerepben Luciano Albertini és Filippo Cortamagna, a két páratlan erejű akrobata. A legjobb Albertini-film.

Uránia-mozgó: Kedd, október 23-án: *Maciste-hét! Maciste künn van a vízből*. Nagy kalandordráma 5 felvonásban. Főszerepben Maciste, a páratlan olasz mészáros és Henriette Bonnard. Jóízű kalandoktól és pompás akrobata mutatványoktól hemzsegő film.

Apolló-mozgó: Kedden, október 23-án: *Az apacsörd*. Szenzációs apacsdráma 5 felvonásban. Főszerepben Schultz Frigyes és Zellnik Frigyes, a két elsőrangú filmművész. Megindító és nagyon élvezetes apacsdráma.

Előadások kezdete délután 3 órától.

Műsorváltozás a Select-mozgóban. A néma óriás kolosszális sikere után az Urániában közölközésre átkerült két napra, hétfő és keddre, okt. 22. és 23-ára a Select (v. Egyetem) mozgóba. Tíz felvonásba összeállított műsor. Főszerepben Luciano Albertini és Filippo Costamagna, a két világhírű akrobata. A legjobb Albertini-Sámszon-film!

Szerdán és csütörtökön, okt. 24. és 25-én *Roger la Honte* francia filmremek II. része, a párisi *Comedie Francaise* művészeivel. A franciák csodaszép reprezentáns filmje! Pénteken, szombaton és vasárnap, okt. 26., 27. és 28-án: *A sfinx*, nagy szerelmi dráma 5 felvonásban, Octave Feuillet nagyszerű regénye után. Főszerepben *Francesca Bertini* és *Elena Lunda*. Az asszonyi lemondás és önfeláldozás megrendítő drámája. A Select (v. Egyetem) mozgó legerősebb heti műsora!

Moravetz Karácsonyi

Albuma

Mindenütt kapható !!

az idej karácsony szenzációja! Nyolcvan oldalon harmincegy válogatott művet tartalmaz. — Egyenként véve 790 lej értéket képvisel. —

Rothmann Márton szabókéllékek és Cluj, str. Matia (v. Mátyás kir.-utca) 2. sz. rövidáru raktára. Eladás nagyban és kicsinyben. Vidéki megrendeléseket postaszeközölan

**Csecsemők, kisgyermek-
kek ideális ápolószere a**

Höfer-féle gyermek hintőpor

és Höfer-féle gyermek-crém!

Mégis csak **CZINK** fest, tisztít vegyileg legszebben, legolcsóbban Cluj

Gyermek-
kabátok 800
lejtől, boák
900 lejtől
feljebb

Izrael Dezső szücsáruháza

Cluj, Str. Regina Maria (v. Deák F.-u.) 35

Legújabb szörmemodellek raktáron!

Szörmek
átalakítása
és festése
a legújanyo-
sabb árban

Devizák

Devizák	Teljes
Zürich	3680
Newyork	20
London	932
Páris	12
Milano	
Prága	613
Belföldi magyar korona	
Külföldi magyar korona	
Belgrád	260
Varsó	
Bécs	342

AKI A KANADA, BRA

gyorsan, kényelmesen akar utazni

COSUL

Bucuresti, C

Levelezés az
Utások szállítása mo
gő
Tengeri utazás
Nagy, lev
2, 4 és 6
Kitű
Szamos

Kérjen azo

Engros

Karlsbadi
porcellán
edények,
tábla-üveg.

lámpaárak bármily me

AUSLÄNDI

Piața M. Viteazul (Szé

Telefon 81. Lác

Mindennemű ládáknt és
és szétszedett részekb
készít és szállít a lego

Sajovics és I
Cluj, Strada Cernaup

GARDI és TÁR

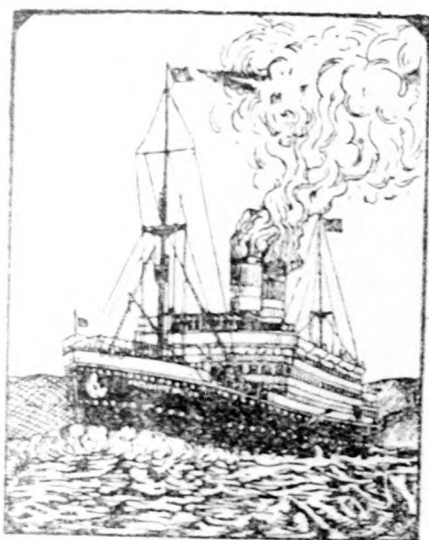
fényképészeti műter
Cluj-Kolozsvár, str. Sag
(v. Bartha Miklós-utca)

Manometert,

Devizák	Erdélyi pénzpiac 22-én A kolozsvári clearing-iroda jelentése					
	Temesvár	Brassó	Arad	Nagyvárad	M.-Vshely	N.-Szeben
Zürich	3680-70	3680	3675-65	3685-75	3680	3680
Newyork	209	—	209-08	210-09	209-08	—
London	932-27	—	—	935-30	935-32	—
Paris	1240	—	—	—	—	—
Milano	—	—	—	—	—	—
Prága	613-10	—	—	612-10	—	—
Belföldi magyar korona	—	—	—	—	—	—
Külföldi magyar korona	—	—	—	—	—	—
Belgrád	260	—	—	—	—	—
Varsó	—	—	—	—	—	—
Bécs	342-45	—	—	340-43	—	—

AKI AMERIKA, KANADA, ARGENTINIA, BRAZILIÁBA

gyorsan, kényelmesen, olcsón, biztosan és direkt akar utazni, az írjon azonnal

COSULICH LINE

Bucuresti, Calea Grivitei 181.

Levelezés az összes nyelveken. Utasok szállítása modern kettőcsavarú gyorsgőzösökön. Tengeri utazás tartama csak 7 nap Nagy, levegős kabinok 2, 4 és 6 személy részére. Kitűnő ellátás. Számos köszönőírás.

Kérjen azonnal prospektust.

Engros

Karlsbadi porcellán edények, tábla-üveg.

Endetall

Mindenféle poharak, demyonok, palackok,

AUSLÄNDER LAJOSNÁL

CLUJ, Piata M. Viteazul (Széchenyi-tér) 39, Telefon 954.

Telefon 81.

Ládagyár

Flókkizlet: Egeres

Mindenemű ládákát és fadóbozokat összeszegezve és szétszedett részeken megrendelésre azonnal készíti és szállítja a legolcsóbb napi áron 1361

Sajovics és Lebovits fakereskedés és ládagyár Cluj, Strada Cernanji (volt Kajántói-ut) 1 szám

GÁRDI és TÁRSA

Ényképészeti műtermek Cluj-Kolozsvár, str. Saguna (v. Bartha Miklós-utca) 13

Portrék, gyermekfelvételek, nagytűsok

Zsák Zsineg Kötél

HAVAS DEZSÓ Timişoara

Név-jegyeket, születési, eljegyzési, esküvői kártyákat és mindenféle mulatsági meghívókat legszebb kivitelben készít a **Kadima-nyomda Cluj**

Kaiser-Borax

Lemosás

Mindenkinek nagy

Áldás

Naponta autobusjárát

Marosvásárhely és Segesvár között

Indulás Segesvárról (Hotel Stern) reggel .. 6 órakor

Balavásár érk. 750 Balavásár (érk. 1140

Marosvásárhely. érk. 930 ind. 1200

(Hotel Transsylvania) Marosvásárhely. (érk. 115

Segesvár érk. d. u. 5 órakor ind. 200

Egyszeri utazás díja Segesvárról Marosvásárhelyre vagy vissza személyenként 120 lej. (Kímkint 1 személyért 2 lej)

Angol szövetek

ugy a legfinomabb minőségben, mint olcsóbb minőségekben, rendkívül leszállított áron

érkeztek Londonból

nagy mennyiségben az őszi és téli időnyre.

Covercoat, dublé, felöltő

és más különböző ruhaszövetek: fekete, kék és színes kivitelben, a legfinomabb minőségben, új és a legmodernebb mintázással.

Különösen felhívjuk a figyelmet szöveiteink szélébe varrott

"FINTEX"

védjegyre, mely garantálja a legfinomabb, legtartósabb és legelegánsabb minőséget, melynek ezideig cégünk az egyedüli készítője.

Pendle & Rivett

Ltd. London

Fiókok: Páris, Milánó, Madrid, Kairó, Marokkó, Capetown, Melbourne, Peking, Rio de Janeiro.

Kizárólagos képviselő Románia részére:

HENRY ROBERT KENT

nagy angliai lerakata

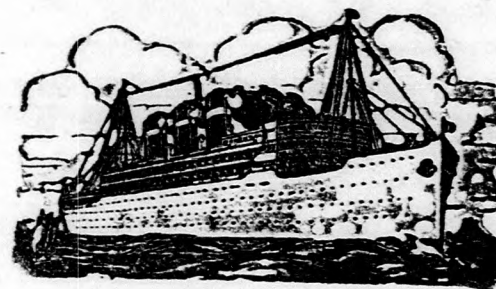
Központ: Bucuresti, Strada Academiei 45.

Fiók: Galați, Strada Domneasca 13.

Vajpergament, zsirpapír

Lepagenál Cluj

Kérjen mintás ajánlatot

Fabre-Line

FRANCIA HAJÓZASI TÁRSASÁG

Közvetlen vonalak — átszállás nélkül —

Constanța-Newyork

között és tranzitó Kanada felé.

A „MADONNA“ hajó indul október 8-án.

Külön hajójáratok

Constanța-Jaffa-Marseille

között.

A „BRAGA“ gőzös indul október 6-án.

Információk és jegyek kaphatók:

Fabre Line Bukarest, Pasagiu Comoedia

Felvilágosítást nyújt még: Reclama Cluj, A. Iancu 8.

Manometert, mindenféle mérőműszereket készít és javításokat vállal: **Gáspár műszerész Arad, Strada Horia 1.** Javítás végett beküldött műszereket rövid idő alatt visszaküldöm. Telefon 315

APROHIRDETÉSEK

Apróhirdetéseket egyszeri közlési díja szavanként 2 lel. Vastagabb betűvel szedett szavak 3 lel. Legkisebb apróhirdetés díja — 10 szög — 20 lel. Jelíges hirdetésekre semminemű felvilágosítást nem adunk. A beérkező ajánlatok helyi hirdetéseknek a kiadóhivatalban vehetők át, vidékiek a kívánt címre továbbíthatók. Erre a célra a hirdetési díjon kívül 2 lel 60 bani bélyegköltés fizetendő.

Kolozsvári engros cég keres peritekt német-magyar levelezőt, aki a könyveléshez is valamelyest ért és kevés románt is tud. Ajánlatokat „Szorgalmas” jelígen a Lloyd Express, Szentegyház-u. 4. továbbít. 6413

Keresek november 1-re két éves kislány mellé egy megbízható német vagy magyar gyermek-kezelőnőt Nagyváradra. Cím: Friedmann könyvkereskedés, Cluj. 6414

Bukaresi tűzfarktárhoz társ kerestetik, az l. kerületben vasúti vágánnyal, hidmérleggel, teljes felszereléssel. Előnyben részesül, aki fát azonnal szállít. — Ajánlatok Hirsch Vilmos Brassó, Kapu-u. 32. 6415

Intelligens, gimnáziumi érettségivel bíró zsidó fiatal ember, mérlegképes könyvelő, magyar-német levelező, több évi gyakorlattal megfelelő állást keres — szombat megtarthatásával. — Leveleket „Könyvelő” jelíge alatt a kiadóhivatal továbbít 6416

Főtér közvetlen közelében szép ház jutányosan eladó. All 3 szoba konyhas és 2 szoba konyhas lakásokból mellékkeletiségekkel. Érdeklődni Danzingernél, Szentegyház-u. 20. 6417

Lehetőleg bank-szakmában jártas, magyar és román nyelvet írásban és szóban bíró nőtlen

lisztviselőt keres

azonnali belépésre a Medgyesi Általános Takarékpénztár Rt.

Tordán a piac szomszédságában földgázfűtés-sel, villanyvilágítással és vízvezetékekkel felszerelt modern emeletes villa, hozzátartozó gazdasági épületekkel, egy hold kintűnően beállított szőlővel, szőlészeti felszerelésekkel együtt jutányos árban eladó. Bővebb felvilágosítást nyújt Luka ügynökség Torda. 6408

Stern Samu, a kolozsvári női paroskola volt szaktanítója, ahol 20 éven keresztül tanított, magániskolát nyit ruhavarrásra, szabászi szakosztállyal, lakásán, Str. Radu 9. sz. (v. Boesky-u.) Jelentkezni lehet bármikor. 6385

Azonnal beköltözhető adómentes modern új két utcára nyíló kertes családi ház sürgősen eladó. Rákoczi ut 19.

Lusztig és Nussbächer
cukorkakülönlegességek állandó raktára
Cluj, C. Reg. Ferdinand 31

Első Erdélyrészi Ékszerárugyár
Cluj, Calea Regele Ferdinand 19. szám
Telefon interurban 2-13 ★ Sürgőnyc.: Juvaere, Cluj
Ékszerárugyártás, nagykereskedés
Fogászati arany és forrasztó ★ Arany, ezüst és platínabováltás!
Kienzle és Schwarzwaldi órákban, valamint kinaezüst tárgyakkban nagy lerakat.
Csak viszontelárúsítóknak!

Nyomdafesték Wicke Berlin
Lepagenál Cluj. Kérjen árjegyzéket

Uj citrom

uj füge, mazsola,
uj mandula, mogyoró
kapható

Léb Fivérek Cluj

Telefon 471

Longines
órák — 7 nagydíj — Elegáns és pontos

VÁSÁROLJON A TERMELŐNÉL!
GYAPJUIPAR R.-T.
SAJÁT GYÁRTMÁNYU GYAPJUSZÖVETEK.
EREDETI GYÁRI ÁRAK!
CLUJ, CALEA VICTORIEI 24.

Modern üvegesiszolda és tükörárugyár
PÉCHY ÉS TÁRSA
ORADEA-MARE (NAGYVÁRAD),
STR. SAGUNA (KAPUCINUS-U.) 20
Készíti a legszebb tükroket és butor-
üvegeket minden méretben és
Ujrafoncsorozás
mennyiségben! Kérjen árajánlatot

Grünwald üvegsiszolda és tükörárugyár Tükroket és butorüvegek minden méret és modell szerint készülnek. — Ujrafoncsorozás — Finntükroket
Oradea-Mare Strada Verilcozy 13. szám

KERESKEDŐK FIGYELMÉBE

Külföldi gyári lerakatok. — Óriási nagy választékban fehéraru, Frenchek, zephirek, Hosenzeugok, férfi szövetek, flanelek stb.

Textil-Import

engros áruház megoyilt

Legolcsóbb bevásárlási forrás!
Óriási nagy választékban fehéraru, Frenchek, zephirek, Hosenzeugok, férfiszövetek, flanelek stb. — Külföldi gyári lerakatok
Oradea-Mare, Strada Nicolae Iorga (volt Zöldáfa-utca)

Üzletáthelyezés

A n. é. vevőközönség figyelmét felhívjuk, hogy posztógyári lerakatunkat régi üzlethelyiségünkől (Babos-palota) modernül berendezett új üzlethelyiségünkbe

Cluj, Calea Regele Ferdinand 13

(volt Wesselényi-utca) költöztünk át. Amidőn ezt a n. é. közönség tudomására adjuk, biztosítjuk továbbra is a legpontosabb kiszolgálásról és kérjük, hogy bizalmával továbbra is kitüntetni sziveskedjék.

Scherer Károly és Fiai utódai

Gromen és Herbert

A vég

Nincs tal
angol sajtó egy
intézett a korn
Közelveleten és
tatott tétova po
idejekorán erős
lehet, hogy a
talan lesz. A k
gyelmeztesére,
politikáját s a
közel áll Lloyd
mány felé ford
nek évek óta
larácóval suly
országban csak
mick amerikai
gyermekekhez
és nekik már a
liónyi, a kultur
arab, aki ma
előtt a legirtózá
élt. A török ur
az arab törzsek
tassanak, hogy
gaságból való k
az angolok vet
lesztinában, az
sal, hogy ott el
hon megalakulá
rozat nem is az
politikai kedvez
tékben az arab
mányzat bevo
emberekké vált

Az angol
söt mondhatni t
neki a Balfour
hogy az gyakra
szellemével. M
arabok megbár
nemzeti otthon
nehogy egyetlen
az új rendszer.
felszabadult nép
szabadságával, r
a török elnyom
kultura költözöt
hogy a tespedő
tétő építőmunk
akartak minden
nemcsak a mag
mások kárára.
pszichéjét kívül
is kifejlesztették
ellenállás a kelet
napirendi kérdé
Palesztina szoms
ságu területeik
hatalommal ura
mondani arról a
a történelem és
illeti. Palesztin
rekszenek. Az a
vágyat eddig a
politikájával aka
közjogi formáka
araboknak párt
mányt adott az
joga és tulsulya
fogadták el. De
amelynek eredm
egy tulnyomó
arabok bojkottál
egy törvényhozó
négyötödében
arabok nem fog
végül felajánlott
Agency létesíté
is elutasították
nak félmegoldás